

TÖRE CİNAYETİNE İNDİRGENMEYE ÇALIŞILAN MARDİN KATLIAMI

Ölen Kim, Öldüren Kim?

Nice medeniyetlere ev sahipliği yapmış, asırlarca farklı etnik kökenlere, dillere, dinlere ve inanışlara hoş görüyle bakıp selam durmuş topraklar, bugün 44 kişinin ölümüyle sonuçlanan bir katliamın kanlarını üzerinde taşıyor...

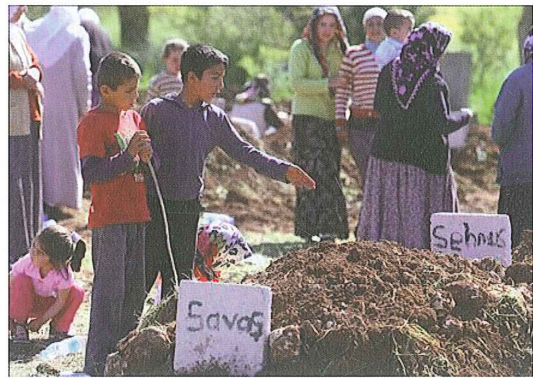
6'sı çocuk, 16'sı kadın 44 kişinin ölümüyle sonuçlanan katliam için herkes bir şeyler söylüyor... Bu katliamı töre cinayeti gibi göstermeye çalışmak mı, yoksa o yörede yaşayan insanları ilkel olarak niteleyip, eğitimsizlikten bunu yaptılar diye olayı kapatmak mı ya da başka başka sebepler yaratmak mı? Hangisi mantık çerçevesinde anlaşılır geliyor, hangi mantık bu katliamı bir düzleme oturtabiliyor?

Bilge Köyü katliamı, köyün korucu köyü olması nedeniyle ilk başta PKK saldırısı olarak dile getirildi ancak saldırıdan sağ kurtulan kişilerin ifadeleriyle bu ihtimal geçersiz kılındı, Daha sonraki açıklamalarda katliamın töre cinayeti olduğu, nişan töreni yapılan kızın aslında başkasıyla evlendirileceği ve saldırıyı karşı tarafın yaptığı açıklandı. Bu açıklamalar yapılırken ifadelerde "cahillik, ilkelik, hakim kültür" terimleri sıkça kullanıldı.

Günlerce konuşuldu bu katliam, tartışıldı, herkes kendine göre bir yorum yaptı ama bu neye yarayacak, nasıl bir çözüm üretilebilecek, ortada o kadar çok mağdur varken, annesiz-babasız

kalmış çocuklar varken... Hangi tartışma o yürek yangınlarını dindirebilir ki?

Bölgedeki eğitim seviyesinin düşüklüğü herkes tarafından bilinirken ve bu durum rahatsızlık duyulmadan ifade edilirken, eğitim seviyesi düşük insanların eline uzun namlulu silahların verilmiş olması, güvenlik önlemlerinin bir parçası olarak niteleniyor ve ne acıdır ki halkın güvenliğinden sorumlu oldukları için ellerine silahlar verilmiş olan bu kişiler, bir gün o silahları kendi çıkarlarını korumak için yakınları bile olsalar kendi gibi olmayanlara doğrultmaktan çekinmiyorlar. Tarih göstermiştir ki teknoloji akılcı kullanıldığında insanlık için yararlıdır.

Sadece töreyle, eğitim eksikliği ile açıklanmaya çalışılan katliam, öğrenilmiş şiddetin birebir yansıması olarak karşımızda durmaktayken, şiddet bu kadar içselleştirilmişken, başka başka yerlerde sebep aramak neye yarar. Bölgedeki feodal yapılanma, her eril düzende olduğu gibi kendi oluşturduğu şiddeti kendisi beslemeye devam ediyor. Köyden kente göç ve kentten köye geri dönüş sürecinde;

gidenlerin topraklarının, kalanlar arasında paylaşımı sonucunda yaşanan mülkiyet kavgası, şiddetin hangi boyutlarda yaşanabileceğini gözler önüne seriyor. Katliamın yaşandığı köyün korucu köyü olması, şimdiye kadar açıkça söylenemeyen, korucular için ortaya atılan iddialar, bölgede korucular tarafından gerçekleştirildiği bildirilen; silahlı saldırı, köy yakma, köy boşaltma, faili meçhul cinayetler, tecavüz, taciz, adam kaçırma, yaralama gibi iddialar koruculuk sisteminin de tekrar gözden geçirilmesini gündeme getirmiş bulunmakta.

Bilge Köyü katliamını töreye indirgemek gerçekten yanılgıdır. Töre cinayetleri; şiddetin, özellikle aile içi şiddetin en katı ifadesi olarak karşımızda durmaktadır ama gerekçeleri açısından bu olayı töre cinayeti olarak var saymak, bu katliama neden olan diğer etkenleri yok saymak demektir. Töre cinayetlerinin işlendiği doğrudur ama her olayı töre cinayetine indirgeyerek açıklamaya çalışmak, yaşamını o topraklar üzerinde sürdüren insanları yabancılaştırmaktan, ötekileştirmekten de öteye geçmez.

‘Ötekine karşı ben’ ya da ‘ötekilere karşı biz’ algılamasıyla ortaya çıkan ötekileştirme, yadsıma ve “töre cinayetleri sadece oralarda, o insanlar tarafından işleniyor” sınırlarına indirgenerek dillenen yaklaşım, başka yerlerde işlenen adı konmamış cinayetlerin üstünü örtmektir ki ayrıca töre cinayeti vakaları bir çok toplumda da görülmektedir. Töre, geçmişten günümüze kadar süregelen, uyulması gereken yazısız kuralları topluluğudur. Töreye uygun davranış sergilememek çeşitli yaptırımları da

beraberinde getirir. Özellikle kadın denetimi odaklı namus anlayışında töreye aykırı sergilenen her davranış cezalandırılır.

Namus değerinin bir denetim aracı olarak görüldüğü, aşiret yapılanmasının ve feodal düzenin hakim olduğu, siyasi gücün ve üretimin demografik yapıya göre belirlendiği toplumlarda evlilik, toprak mülkiyeti ve aileler arası ilişkilerin düzenlenmesinde çok büyük öneme sahiptir. Sosyal düzenleme aracı olarak kullanılır, çevresinde bir çok yaptırım geliştirilmiştir, kimin kiminle evleneceğine bile çoğu zaman ailenin, aşiretin ileri gelenleri, büyükleri karar verir.

Sosyal düzeni bozduğuna ya da bozacağına inanılan davranışları sergileyen kişiler cezalandırılır ancak işlenen töre cinayeti vakalarında hiçbir zaman akrabalık zincirinin yok edilmeye çalışıldığı görülmemiştir. Töre cinayeti vakalarını namus cinayeti ve kan davası vakaları olarak ayırtırdığımızda da Bilge Köyü katliamındaki gibi bir görüntüyle karşılaşmaktayız. Namus cinayetlerinde suçlu olduğu düşünülen ya da haklarında suçlu olduğu kararı çıkan kişiler öldürülmekte ya da törenin başka ifadeleri olarak dışlama, sürgün etme, yok sayma gibi uygulamalarla karşılaşılmaktadır ancak ceza bu suç işlediğine inanılan kişilere verilmektedir, yaptırım ailenin tüm üyelerini öldürmek şeklinde karşımıza çıkmamaktadır.

Altında yatan sebepler ne olursa olsun Bilge Köyü’nde bir vahşet yaşanmıştır ve şiddetin bu şekilde içselleştirilmesi, çoluk çocuk demeden insanların canına kıyılması endişe vericidir. Hiçbir gerekçe insan yaşamından daha değerli değildir ve hiçbir gerekçe 44 kişinin katledilmesini açıklayamaz. Yaşamın her alanında farklı şiddet türleriyle karşı karşıya kaldığımız bir gerçektir ve bu gerçek şiddeti içselleştirmemizi, yadsı-mamamızı, onu kendi içimizde beslediğimizi göstermektedir. Bu katliam fiziki ve psikolojik şiddetin varabileceği en uç nokta olarak karşımızda durmaktadır.